

Poslední podzim

Kateřina Hurdálková (2. místo v II. kategorii)

„Silvie... Silvie!“ zakřičel jsem přes dubové dveře ložnice až dolů do kuchyně, kde moje žena chystala snídani. „Jsem připravený.“

Slyšel jsem, jak někdo vkročil na točité schodiště. Zvuky kroků nepatřily Silvii, ale Romanovi. Mému zeti. Vždy do mého domu jezdí už takhle brzy, aby pomohl Silvii se mnou. Jak kdybych nějakou pomoc potřeboval.

Třikrát zaklepal.

„Dál.“

„Dobré ráno.“ Řekl, když otevřel dveře.

„Chm.“ Nechci jeho laciný úsměvy ani soucit.

„Zvládl bych to sám.“

„Já vím... tak jako vždycky, ruce kolem krku.“

Chytnul jsem se ho jako každé ráno a jako každé ráno mě manžel mé dcery nosil dolů po schodech v náručí. Jak ponižující. Invalidní vozík byl už nachystaný u stolu, kde Silvie dělala lívance.

„Dobré ráno, drahý.“

„Udělalas kafe? Romane, podej mi cigarety, jsou na lince.“

Vtáhl jsem do svých starých plíc trochu ranního smrtelného kouře a cítil, jak se mi točí hlava.

- - - - -

Po snídani, stejně jako každý den, mě Roman odveze do zahrady ke kůlně. Jsem tu rád. Nikdo mě tu neruší. Nemusím poslouchat kecy mého zetě, který je tak neschopný, že na něho a jejich dítě musí vydělávat moje dcera. Může za to Silvie, nevychovala ji jako matku. Viktorie má být doma s malým Jáchymem. Co bych taky chtěl. Nemůžu už od nikoho čekat nic dobrého.

Sáhl jsem si do náprsní kapsy u vesty pro další cigaretu, zafoukalo. Podzim je tady dřív, než bych čekal. To zas bude hnusně.

„Mojmíre!“ volala na mě Silvie už z verandy. Nesla mi bundu.

„Tady máš, začíná být zima i přes den.“

„Zvládnou se oblíct sám!“ zvýšil jsem na ni hlas. „To, že nemám nohy, neznamená, že nemám ruce!“

„Dobře,“ řekla a svoje vrásčité ruce schovala do kapes u zástěry. „Jo a volal Hynek, přijede v neděli na oběd.“

Můj syn! Můj jediný syn po dlouhé době přijede. Byl u mého nemocničního lůžka jako první, když se to stalo. Když jsem se vrátil z toho pekla plného maskáčů a vysokých bot, kde mi vlastně bylo nejlíp. V Afghánistánu, kde jsem přišel o nohy a stal se ze mě posranej invalida.

Silvie už u kůlny nestála. Byla zase zpátky v kuchyni, kde tráví většinu dne. Nechci být s ní.

Pořád se o mě stará jak o malé děčko. Nepotřebuji její pomoc. Zvládnou to sám.

Proto jsem pořád tady, v tom temném koutku zahrady, kde už ty její pitomý pivoňky a tulipány nerostou. Je tady jenom plevel. Nikdo se o zahradu teď nestará. Tráva je vysoká, že skoro nemůžu jezdit s vozíkem sám. Já jsem sekal trávu každou neděli, než jsem nastoupil do služby. Roman se k tomu nemá a Hynek je bůhvídkde. Není to, co to bývalo.

Večer mě vzala Silvie do parku. Myslela si, že budu krmit holuby, zatímco si ona bude číst. Smál jsem se jí v duchu. Nebudu koukat na ty tupý vrkající ptáky. Nejsem nějaký senilní dědek, holčičko.

Tohle je přesně to, co jsme si slíbili s Johnym, že nebudem dělat, až budeme staří.

Leželi jsme takhle večer nad sebou na tvrdých palandách a těšili se domů jak malí kluci. Ani nevím, kdo s tím přišel, ale zapřísáhli jsme se, že tohle nás válka nenaučila.

Johnyho vzal d'as, ještě než jsem přišel o nohy. Ani nevím, kde má hrob. Jeho tělo si stejně vzal písek a déšť.

„Dnes je velmi sychravo,“ prohodil ten otec na mateřské v neděli ráno při další ponižující cestě ze schodů.

„A co má bejt? Tak budu do oběda v baráku. Zapálím si i tady.“

„Aspoň před tím dítětem bys nemusel, Mojmíre,“ řekla mi Silvie zrovna, když chystala stůl na nedělní oběd.

Otočil jsem se a odjel do obývacího pokoje, kde nikdo nebyl. Zapálím si cigaretu, kde budu chtít. Je to můj dům. A nadechl jsem se pro obvyklý kuřácký kašel, který trval velmi dlouho. Klapla klika a já přijel do předsíně s nadšením, že je to Hynek.

„Ahoj, tati!“ vzdechla Viktorie a objala mě kolem krku.

„To je dost, že se jdeš věnovat i mateřským povinnostem.“

Nervózně popošla a otočila se směrem ke kuchyni. Co si vykládaly, mě už nezajímalo. Nikdy jsem nepotřeboval slyšet ty slepičí řeči. Stejně tak ty stupidní lži v televizi a v novinách.

Poodjel jsem zase do stínu obývacího pokoje, kde mi začala padat víčka a já na několik minut usnul.

Vzbudil mě až něčí hlas. Znal jsem ho.

„Tati, tati. Ahoj.“

„Synu.“ Zamžoural jsem do poledního světla a roztáhl paže.

„Rád tě vidím, tati.“

„Jak vidíš, přivítal bych tě, jak se sluší a patří, ale tady ten krám mi to nechce dovolit.“

A zaklepal jsem kloubem zohnutého ukazováčku na vozík.

Hynka jsem měl vždycky rád. Byl to prvorozený syn. Škoda, že se mi v pubertě tolik odcizil. Chtěl jsem z něj mít dobrého vojáka, jako jsem byl já.

„Tati, odvezu tě do kuchyně. Někoho jsem ti přivedl.“

Ženu? Snad. Konečně! Za celý život, co jsem byl doma, si nikoho nepřivedl, a když jsem byl ve službě tam daleko v horoucím pekle, o žádné se nezmínil. Určitě mu dá syna a mně dalšího vnuka.

Přijeli jsme do kuchyně, kde seděli u jídelního stolu Roman, Viktorie a malý Jáchym v chodítku a...

„Tohle je Vojtěch,“ řekl Hynek nervózně.

Nechápavě jsem se na něj podíval. Nějak mi nic nedocházelo. Silvie popošla od kuchyňské linky a vzala mě za ruku.

„Tohle je Hynkův přítel,“ šeptla mi zcela jemným hlasem, jako by mi říkala, že k obědu bude rajská.

Tepna na mém krku začala prudce bušit a já ji slyšel až někde hluboko v mozku.

Nepřestávalo to.

Polilo mě obrovské horko a nikotinem skoro ohořelé plíce se sevřely. Cítil jsem, jak blednu. Začal jsem hystericky hmatat po kapsách a hledal jsem krabičku cigaret. Nebyla nikde. Udělalo se mi zle.

„Odvez mě do koupelny.“

„Ale Mojmí...“

„Odvez mě sakra do té koupelny!“ zařval jsem na Silvii.

„Já to udělám.“ Kývnul na ni Roman a vzal mě po schodech nahoru.

„Zavři a nech mě tu. Chci být sám.“

Těžké dveře zavrzaly a já se natáhnul do poličky za zrcadlem pro novou krabičku marlborek.

Strašně se mi klepaly ruce, nemohl jsem ji vůbec otevřít. Vzteky jsem ji roztrhl a moje hubené krásy se rozsypaly všude po zemi. Jedna mi zůstala v klíně. Ihned jsem ji zapálil. Ale nepomáhalo to. Srdce mi pořád bušilo jako o závod a mně došlo, že se mi to nezdálo.

Hynek si domů přivedl chlapa! Hynek je...

Zvedl se mi žaludek a já celou snídani vyvrhl do vany vedle sebe.

Byl to poměrně tichý oběd, takže nešlo moc dobře poznat, kdy odešli. Čekal jsem, až budou pryč úplně všichni.

Silvie otevřela dveře do koupelny.

„Neumíš klepat?“ Trochu ji to zarazilo, ale vešla dál a sedla si na okraj vany, kterou jsem předtím už spláchnul.

„Bude už sedm. Nemáš hlad?“ zeptala se, jako by se nic nestalo, a podívala se na mě svýma starýma očima. Její blondáté vlasy už nebyly krásné. Hlavu měla plnou stříbra. Chtěla mi dát ruku, ale stáhl jsem se. Nechci, aby na mě šahala.

„Ne, nemám. Chci jít spát. Dnes budu spát na gauči.“

„Proč?“

„Proč co? Proč nemám hlad nebo proč je náš syn teplej?“ zvýšil jsem zase hlas a cítil, jak mi roste tep.

„Možná proto, že jsem nechtěl s ním obědovat u jednoho stolu, a možná proto, že když jsem tady nebyl a dával život za ostatní někde tam daleko, tak jsi ho pořádně nevychovala. Nebo víš co? Možná až moc, možná ses mu tolik věnovala, že zženštil! Kdybych tady byl, bylo by to všechno jinak. Ale to je tvoje vina. Nezvládla jsi roli matky! Dcera se neumí postarat o prvorozeného syna a syn se tahá s chlapama. Je mi špatně.“

Odjel jsem do vedlejší místnosti a potom dál do obývacího a Silvie zůstala klečet na podlaze, plakala a sbírala mi cigarety.

V noci jsem nemohl spát. Zdály se mi hrozné sny. O Johnym a o pekle. Rozhodl jsem se, že se posadím do toho krámu a zapálím si na verandě.

Byla velmi chladná noc a já měl kolem ramen jenom vestu. Nevadí. Jsem snad voják.

Něco vydržím. Zmocnil se mě další dávivý kašel.

Můj pohled strnul na kůlně v mém rohu zahrady. Dlouho jsem tam nebyl. Naposledy když se tam stěhovaly všechny nepotřebné věci, co by mi překážely v cestě, a taky moje staré věci, uniforma a fotky. Ano, fotky!

Jenom se podívám na ty, kde je Johnny a já, ještě s nohama. Chci je vidět.

Sjel jsem do vlhké trávy, trochu to klouzalo. Opravdu je tu podzim a chlad. To je jedno, jen vezmu tu krabici s fotkami a jedu zpátky.

Klika byla už zrezivělá a dveře šly těžce otevřít skrz tu vysokou trávu. Ve tmě jsem nahmatal vypínač, doufal jsem, že ještě nebude prasklá žárovka, a podařilo se. Malou místnůstkou se rozlilo zlatavé světlo. Lítal jsem očima po policích, než jsem zahlédl tu tmavě zelenou. Tam to bylo. Ty fotky, dopisy a malé odznaky. Přijel jsem vozíkem blíž a natáhnul pravou ruku. Chybělo pár centimetrů k uchopení té zatracené krabice. Snažil jsem se posunout blíž, ale už to nešlo. Tak jsem se levou rukou přizvedl z křesla a pravou ruku propnul tak, jak nejvíc umím.

„Tak pojď k tatkoví...“ zašeptal jsem a konečky prstů cítil ten jemný materiál.

Zapomněl jsem ale, že stále ještě zemská přitažlivost pracuje, a já se převrátil a spadl na tvrdý beton, za mnou vozík a krabice. Cítil jsem, jak začínám být otupělý a zavírají se mi oči. Poslední co jsem viděl, byla fotka Johnnyho, který sedí na kapotě auta.

- - - - -

„Tady je!“ Slyším Romanův hlas, ale nedokážu zakřičet zpátky. Vidím, jak do kůlny prosvítá ranní slunce a pálí mě do očí. Ne, počkat. Něco mě pálí víc. Můj hrudník.

Ale to už je tady Roman. Nemám sílu cokoliv říct, jsem promrzlý až na kost, a tak ani nic nenamítám, když mě bere do náručí a šeptá, jestli jsem v pořádku.

Matně vidím, jak na verandě stojí Silvie. Je celá bledá. Na hlavě má ještě natáčky a svůj růžový župan, který je už spíše zašedlý, protože ho nosí, co si pamatuju.

Roman mě v koupelně svlíkne, položí do vany a otočí kohoutky na plné obrátky.

„Je to moc horký...“ zasípu, když mě drží za ramena, abych se neutopil.

Ležel jsem tam dlouho nebo možná ne, já nevím. Byl jsem moc unavený na to, abych stihl pozorovat čas.

Silvie mezitím nachystala postel, horký čaj a byla připravená volat pomoc doktora.

„Ne, nikam nevolej,“ vydechl jsem, když mě Roman pokládal do postele v několika vrstvách pyžam. „Nic to není.“

„Mojmíre, máš horečku a přitom se celý třeseš.“

„Byl jsem tam celou noc, to bude jenom nachlazení.“ Potom jsem usnul.

Vzbudil mě dětský hlas. Byl to Jáchym. Hrál si v koutě s balónkem. Až pak jsem si všiml, že u postele sedí Roman. Asi čekal, kdy se probudím.

Chtěl jsem mu říct, že nepotřebuji takovou ochotu, ale nemohl jsem se skoro ani nadechnout. Bylo mi hrozně těžko. Měl jsem vlhkou kůži, ale nebyl jsem zpocený.

Do ložnice vstoupila Silvie. Byla ještě více bledá než ráno. Nesla další čaj.

„Kdy se probudil?“ zašeptala.

„Před chvílí, ale vůbec nic neříkal.“

„Drahý, chtěl bys něco?“ řekla poněkud hlasitěji.

„Ccc... ccc... cigarety.“ Doufal jsem, že když do sebe potáhnu trochu toho kouře, bude mi trochu líp.

„Bojím se, že máš zápal plic, miláčku. To by sis mohl ještě zhoršit. Vypadáš ještě hůř než ráno.“

Zpozoroval jsem, až teď, že bude zase večer. V ložnici bylo naoranžovělé světlo, které sem dopadalo pouze na podzim při západu slunce. Prospal jsem celý den, a pořád jsem unavený.

„Zítra ráno přijde doktor. Už jsem mu volala.“

Neměl jsem sílu pro další hluboký nádech, ze kterého by bylo možné vytvořit alespoň nějaké slovo.

Proto jsem nic neříkal a snažil se dýchat pravidelně. Bohužel zcela nečekaně přišel záchvat mého kuřáckého kašle, v tu chvíli jsem si myslel, že se udusím.

Když jsem se probudil brzy ráno, bylo to ještě horší. Seděla u mě Viktorie.

„Co tad...“ Chtěl jsem jí hrozně moc nadat, co dělá tady se mnou. Má být se synem.

Jako správná matka. Už tolikrát jsme se o tom pohádali. Moc dobře ví, že nesouhlasím s jejich stylem života. Možná kvůli tomu za mnou moc nechodila. Asi od té doby, co jsem kripl.

„Klid, tati. Doktor tady bude do půl hodiny. Máš hlad? Chceš něco k jídlu?“

Když se mě zeptala, došlo mi, že jsem už skoro dva dny nejedl a nemám vůbec hlad.

Spíš naopak. Chce se mi zvracet, i když nemám co. A nemám vůbec na nic chuť. Možná ani na cigaretu.

Zavrtěl jsem hlavou. Všechno mě bolelo. Klouby, svaly, prsty. Všechno.

Vyšetření proběhlo vcelku rychle.

„Paní, váš manžel má zápal plic. Mohlo by to být den ode dne vážnější. Normálně zdravý člověk by si uhnal pouze angínu nebo zimnici. Ale jelikož je upoutaný na vozík a je velmi silný kuřák, jeho plíce nápor zimy a vlhkosti, který v noci prodělal, nezvládly.“

Silvie se rozplakala.

„Odeberu mu krev, ale je nutné, abychom ho převezli do nemocnice na rentgen hrudníku.“

„Ano, dobře.“

Co to říká? Nechci do žádné nemocnice! Když jsem tam byl naposledy, přišel jsem o obě nohy.

Chtěl jsem křičet, ale vmohl jsem se pouze na slabé „Ne!“.

„Mojmíre, musíš do nemocnice.“ Chytla můj obličej do dlaní a podívala se na mě prosebným pohledem. Nebo to byl zoufalý pohled? Měla o mě hrozný strach.

Na nějakou chvíli jsem zavřel oči a přemýšlel. Když jsem je otevřel, Silvie se na mě stále dívala a doktor stál u dveří a čekal, co se bude dít.

Neřekl jsem jí ano, neudělal jsem ani žádné souhlasné gesto. Rozhodla za mě.

„Dobře, zítra dopoledne. Můžete poslat sanitku?“

„Samozřejmě, to se dá zařídit. Ale pokud by se to zhoršilo, budete muset zavolat pohotovost ještě v noci.“

„Dobře, děkuji za všechno. Pojdte, půjdu vás vyprovodit.“ A pokynula směrem ke dveřím.

- - - - -

Usnul jsem na několik dalších hodin. Únava se mě zmocnila a já nemohl bojovat s nákazou uvnitř mého těla. Nedal bych si ani malou dávku smrtelného nikotinu. Nedal bych si nic.

Cítím, jak mi bolest pulsuje v každém svalu. Skáče z kloubu na kloub a směje se mi do očí. Slyším po stěnách její odporný smích, když se snažím sebrat sílu pro každé další nadechnutí.

Srdce mi bije jako o závod, možná že slyším, jak tluče. Možná to slyší i Silvie. Možná i sousedí.

Je toho plná místnost.

Mám velmi vlhké tělo, které se neustále třese. Každé malé zamrazení, co mi projede přes záda, je bolestivější víc jak tisíc kulek a ran.

„Mojmíre, láska,“ zašeptala Silvie. Seděla u mě celý den. Byla hrozně smutná, utrápená. Vsunula mi svoji ruku do mé. Poprvé jsem cítil její jemné ruce. Měla je jemné kvůli tomu mandlovému máslu, kterým si je každé ráno natírá, a potom jde udělat všechnu práci v domě. Byly teplé. Na rozdíl od těch mých.

Byly studené tak, že jsem je skoro necítil. Sebral jsem všechnu sílu a ukázal prstem na skříň, která stála vedle postele.

„Ty fotky...“

„Copak chceš? Fotky? Tam nejsou ty z vojny. Jenom svatební a našich dětí.“

Prodloužil jsem mrknutí, aby pochopila, že tyhle myslím. Vstala a otevřela mohutnou dubovou skříň.

Vzala pár alb, kde naše fotky byly ještě černobílé, některé už skoro zažloutlé. Byla trochu zmatená. Nikdy jsme si je neprohlíželi. Spíš jsem si je nikdy neprohlížel já.

Otevřela svatební album a postupně vyndávala z úhledně popsaných okének záznamy chvilky ze svatebního obřadu a z oslavy novomanželství. Pomalu mi je ukazovala. Byla tam jenom v bílé dlouhé sukni a v bílé košilce.

Zrovna ji oblékali do šatů. Usmívala se. I na velmi špatně zaostřené fotce jsem viděl, jak je šťastná. Těšila se, až bude moje.

Prohlíželi jsme si ty fotky dlouhou chvíli. Snímky našich krásných dvou dětí. Malý Hynek a jeho první jízda na kole a Viktorka v botách Silvie. Ta chůze v těch krásných lakovaných lodičkách skončila pádem. Ale všichni jsme se smáli.

Potom jsem tam byl já. Sám. Bylo léto, když jsem se na nějaký čas vrátil z pekla. Čekal jsem s roztaženými pažemi, až mě přiběhnou moje děti obejmout. Ten den si pamatuji. Silvie měla krásné dlouhé šaty s růžovými květy. Byl nádherný slunečný den a večer jsme se milovali.

Na tváři jsem cítil lehký úsměv. Podíval jsem se na Silvii. Už nebyla tolik bledá, také vzpomínala.

V tom někdo zazvonil. Zvuk zvonku mi do hlavy vyvrtal díru. Myslel jsem, že jsem ohluchnul.

Žena vstala a šla dolů otevřít.

Cítil jsem, jak mě znovu polévá horko, přitom mi byla strašná zima. Přišla Viktorie. Přišla sama. Bez Romana a bez Jáchyma.

„Jé, vy si prohlížíte fotky?“ usmála se a pohládila svou matku po rameni. Otočila se směrem ke zdi. Ale slyšel jsem, jak se ptá, jestli mi je už líp.

Bolest se mi rozlila zase do všech částí těla a skákala po místnosti jako divé zvíře. Když jsem se ji snažil pohledem chytit, zahlédl jsem, že nakonec nepřišla sama. V přítomí, přede dveřmi, stál Hynek. Nevěděl, jestli může jít dál. Nic jsem neřekl. Neměl jsem ani sílu.

Pomalu vešel do pokoje. Kývnul na Silvii, možná také nechtěl nic říct.

Byli jsme tady všichni spolu. Hynek postával u okna, Silvie si sedla zpátky do židle a chytila znovu moji ruku a Viktorie si sedla na kraj postele. Bylo ticho.

Jediné, co jsem slyšel, byl můj mozek. Pumpoval haldy krve, možná víc, než by dokázal zvládnout.

Z posledních sil jsem zvedl prst, abych pokynul Hynkovi, aby si také sedl k posteli.

Potichu přešel od okna. Světlo dopadalo na část postele. Světlo, které bylo poslední předtím, než začne deštivý podzim.

Hleděl jsem na Silvii. Pohládl ji po hřbetu ruky a z plných plic se nadechnul a zašeptal: „Je to sepse.“ Když jsem to vyslovil, bolest přestala řídit po pokoji a bylo už úplně ticho. Mozek zpomalil a přestal čerpat.

Silvie plakala. Plakala i Viktorie a Hynek na mě hleděl pohledem, který jsem uměl číst. Chtěl, abych viděl, že jsem ho něco naučil. Že by neměl plakat.

Někdo další přišel do místnosti. Skoro jsem neviděl ve světle zapadajícího slunce jeho tvář. Přešel ode dveří do rohu. Byl to Johnny.

Cítil jsem, jak se mi dere do očí a do úst něco, co jsem dlouho necítil. Tak dlouho, že jsem ten pocit možná i zapomněl. Po tváři mně stekla slza. Stisknul jsem ruku své ženy. Ruku ženy, kterou jsem si vzal a věděl, že to je ta pravá. Věděl jsem, že mi jednou bude přesně takhle sedět u postele. Ale nečekal jsem, že to bude takhle brzo. Nestihl jsem jí vrátit to všechno, co pro mě za těch pár let udělala.

Proto jsem jí jenom pohlédl do očí, které nebyly očima staré ženy, ale byly přesně takové, jako když jsem ji žádal o ruku. Průzračně modré, až se mi z nich točila hlava.

„Miluji tě, Silvie.“ Cítil jsem, jak mi přesně někam mezi hrudník padá obrovský kámen a já skoro už nemůžu dýchat. Pohlédl jsem na své děti a ženu, na Johnnyho, který pořád čekal v rohu. Podíval jsem se ven, všechno bylo ponořené v posledních slunečních paprscích. Z posledních sil se snažily prohřát zmrzlou zem.

Nadechl jsem se naposledy, ze všech sil.

„Jsem šťastný.“